

Dziuba, Andrzej Franciszek

"Lexique des termes ambigues et controverses sur la famille, la vie et les questions éthiques", Paris 2005 :
[recenzja]

Warszawskie Studia Pastoralne 6, 192-195

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

CONSEIL PONTIFICAL POUR LA FAMILLE, **Lexique des termes ambigus et controverses sur la famille, la vie et les questions éthiques**, Pierre Tequi Editeur, Paris 2005, ss. 1001.

Problematyka małżeństwa i rodziny pozostaje ciągle żywym i dyskutowanym wątkiem dziejów każdego człowieka, tak na płaszczyźnie indywidualnej jak i społecznej czy wspólnotowej. Wynika to z samej jego natury, tak w wymiarze osobowym jak i otwartym na innych oraz ku innym. Oczywiście, konkretna osoba sam może nie być twórczo i bezpośrednio zaangażowana w tę drogę powołani, ale mimo wszystko prawda ta nie może pozostawać dla nikogo obojętną. Po prostu realizm życia i trwania rodzaju ludzkiego ma swe naturalne prawa, których nie da się pominąć, właśnie wobec tych naturalnych struktur.

Niestety współcześnie dochodzi do szerokich dyskusji wokół tych kwestii. Trzeba raczej powiedzieć, że bardziej dochodzi do kwestionowania tych obiektywnych realiów. Jest to często czynione w formach bardzo brutalnych, czasem zakamulowanych czy wręcz przewrotnych. Jednocześnie nie można jednak przedstawić alternatywy społecznej. Cel tych działań zawsze pozostaje ten sam, tj. negacja lub podważenie obiektywnych prawd małżeństwa i rodziny.

Papieska Rada ds. Rodziny kilka lat temu podjęła wyzwanie wobec tych tendencji kulturowych, politycznych, etyczno-moralnych i społecznych. Postanowiono przygotować specjalny leksykon, który by wyjaśniał i tłumaczył wiele współczesnych terminów oraz kwestii etycznych z problematyki rodziny i życia, zwłaszcza w kontekście ich zróżnicowanych interpretacji. Zatem to próba dotknięcia szczególnie ważnych zagadnień codziennego życia, które pozostają ciągle aktualne i zazwyczaj wymagają konkretnych i osobowych decyzji moralnych.

Prezentowaną książkę otwiera nota edytorska, swoiste dane techniczne i redakcyjne (s. 6). Z kolei zamieszczono wprowadzenie pióra kard. A. Lopez Trujillo (s. 7-14) oraz prezentację abp J.-P. Ricarda, arcybiskupa Bordeaux i przewodniczącego Konferencji Biskupów Francji (s. 15-22). Są to ważne elementy wprowadzające,

choć nie wchodzi bezpośrednio w meritum poszczególnych haseł, raczej dają pewne bardzo ogólne wskazania i zalecenia, znaczone wielką nadzieją.

W tej części zamieszczono jeszcze noty biograficzne o autorach (s. 23–40). Określono tutaj także hasła jakie opracowali. To dobry zabieg, który czyni bardziej bliskimi poszczególnych autorów.

Bogactwo wielu haseł otwiera temat uporczywej terapii i opieki paliatywnej, a zamyka temat *welfare state*. Wśród szczegółowych zagadnień omówiono m.in.: moralność czy etyka?, genom i rodzina, być rodzicami, wychowanie seksualne, kontrola urodzeń i kryzys demograficzny, miłość małżeńska. Całość dzieła zamyka indeks tematyczny (s. 983–996) oraz spis treści (s. 997–1001).

Dzieło zostało przygotowane przez trzyosobowy specjalny zespół, któremu przewodniczył kard. A. Lopez Trujillo, a o pracach którego była poinformowana Kongregacja Nauki Wiary.

Leksykon został już w roku 2003 opublikowany w wersji włoskiej pt. *Lexicon* i zawierał wówczas 78 specyficznych wyrażen i terminów. Natomiast obecna wersja francuska została znacznie ubogacona i ma wiele elementów nowych oraz przepracowanych przez specjalistów francuskich.

W opracowaniu dzieła wzięło udział 70 specjalistów z zakresu psychologii, teologii, prawa, filozofii i nauk przyrodniczych, np. F. Gil Hellin, M. Schooyans, L. Scheffczyck, A. Scola, C. Caffarra. Wśród nich znalazło się także czterech autorów z Polski: A. Grześkowiak, G. Kaszak, D. Kornas-Biela i A. Kwak. Większość autorów opracowała tylko jedno hasło. Są jednak autorzy wielu haseł, np.: T. Anatrella, M. Schooyans, A. Lobato Casado. Ważnym jest wskazanie, że za poszczególne poglądy istnieje osobista odpowiedzialność (s. 6). Wnieśli oni interesujący wkład w tak monumentalne dzieło, a jednocześnie udowodnili swoją kompetencję i otwartość dla innych.

Szczególnie przydatnym w korzystaniu z leksykonu jest obszerny indeks tematyczny. To ogromna ilość haseł czy bloków tematycznych. Jednak ze względu na podzielenie go na duże bloki tematyczne może być pewna trudność w korzystaniu, zwłaszcza w zakre-

się bardzo szczegółowych problemów, które są szczególnie interesujące i twórcze. Z drugiej zaś strony tak obszerne zestawienia są dobrym i twórczym ukazaniem bogactwo całego leksykonu, a zwłaszcza poszczególnych tematów. Jest to wręcz szokujący zestaw co oznaczają, w kontekście współczesności, podjęte w leksykonie kwestie małżeństwa, rodziny i życia.

Faktycznie każdy z podjętych tematów jest mini traktatem, poprzedzonym krótkim wprowadzeniem. Taka wyjątkowa synteza jest szczególnie cenna współcześnie, gdy poszukuje się prostych i w miarę jednoznacznych prezentacji wielu trudnych i skomplikowanych problemów, które mają tak praktyczne odniesienia. Szczegółowy podział poszczególnych haseł także ułatwia bardziej pogłębione wniknięcie w analizowane tematy, które ukazane są w formie bardzo bogatej i zróżnicowanej. W wielu hasłach wskazano także przypisy, a w niektórych zamieszczono jeszcze dodatkowo bibliografię. To ważne uzupełnienie, bowiem problematyka związana z niektórymi zagadnieniami jest bardzo szeroka. Jednocześnie redaktorom oraz autorom leksykonu towarzyszy jednak świadomość ewentualnych braków czy niedoskonałości.

Niekiedy cennym dopowiedzeniem są przypisy, które nie mają tylko charakteru bibliograficznego. Wielokrotnie to ważne uzupełnienie, a cytaty źródłowe oraz analizy jeszcze bardziej szczegółowych zagadnień stanowią cenne poszerzenie.

Prezentowany leksykon jest zdecydowanie dziełem interdyscyplinarnym. Taka jest bowiem podjęta tematyka badawcza. Zresztą, omawiane tu kwestie dotyczą zazwyczaj wielu dyscyplin naukowych. Także liczne uwarunkowania kulturowe, społeczne czy etyczne oraz religijne dodają jeszcze dodatkowej specyfiki. Nie można także pominąć charakteru konfrontacyjnego z wieloma błędnymi poglądami, a nawet stanowionym prawem ludzkim, choćby kwestia przerywania ciąży. Ta forma czyni leksykon jeszcze bardziej atrakcyjny oraz komunikatywnym wobec współczesnych ofert.

Wydaje się, że leksykon będzie cennym instrumentem w kwestiach rodziny i życia, zwłaszcza dla osób szczególnie zaangażowanych na tym polu, tak naukowym jak i duszpasterskim. Tutaj przy-

wołano bowiem niezwykle bogactwo tematyczne. Można jednak sądzić, że ewentualne kolejne edycje będą dalej ubogacane, bowiem tematyka ta jest niezwykle dynamiczna i twórcza. Może to wynikać także z nowych enuncjacji Urzędu Magisterskiego Kościoła. Zawsze jednak winno chodzić o ukazywanie pełnego i autentycznego nauczania Kościoła.

Obok wyraźne przesłania etyczno-moralnego można wyraźnie dostrzec także przesłanie duszpasterskie. Leksykon ostatecznie spełni swoją rolę, jeśli stanie się narzędziem w codziennej pracy duszpasterskiej, zwłaszcza wśród małżonków i rodziców. Zatem jego wydźwięk duszpasterski dodaje jeszcze dodatkowych perspektyw posługi dla szerszego grona zainteresowanych odbiorców.

Bp Andrzej F. Dziuba